

Početna strana Učiniti nevidljivo vidljivim
Anketa o radnim i životnim uslovima 24-
časovnih negovateljica i negovatelja

Kratki pregled rezultata | Studeni 2024

Učinimo nevidljivo vidljivim: Prikupljanje podataka o „24-satnim negovateljima“

Ingrid Mairhuber
Andreas Schadauer
Johanna Neuhauser
Flavia Matei

FORBA

FORSCHUNGS- UND BERATUNGSSTELLE
ARBEITSWELT

Ingrid Mairhuber
+43 1 21 24 700 66
mairhuber@forba.at

Flavia Matei
+43 699 1812 6063
kontakt@ig24.at

Digifonds

Kratki pregled rezultata

Uvod

Projekat od strane

FORBA

FORSCHUNGS- UND BERATUNGSSTELLE
ARBEITSWELT

IG24

Interessengemeinschaft
der 24h-Betreuer:innen

Finansirano od strane

Digifonds

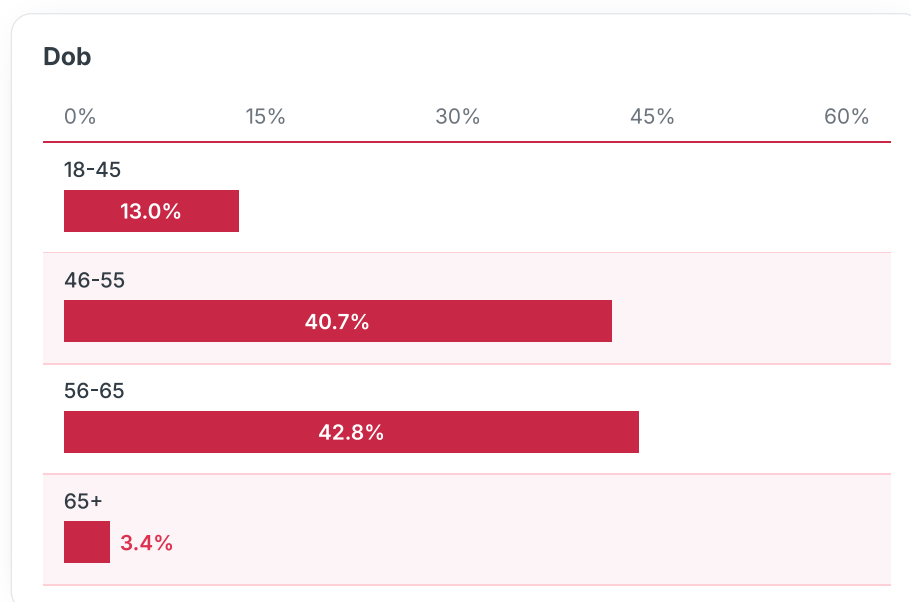

Verzija na njemačkom završnog izveštaja može se preuzeti sa projektne web stranice (<https://24h-unsichtbar.at/de/>).

Migrantski negovatelji u Austriji suočeni su s velikim očekivanjima: Trebaju voditi brigu o starim, nemoćnim i bolesnim osobama u privatnim domaćinstvima 24 sata dnevno, sedam dana u nedelji, negovati ih i – kada je to potrebno – pružiti im medicinsku pomoć, i to u zemlji koja im je često strana.

Ngovatelji kao grupa nisu uočljivi i lako pristupačni, kako zbog izolacije na radnom mjestu, koje je istovremeno i njihovo mjesto stanovanja, tako i zbog društvene marginalizacije, kao i zbog jezičnih barijera, a i nedovoljnih informacija o njihovim radnim uslovima i njihovim odnosima s posredničkim agencijama, klijentima ili čak austrijskim vlastima i interesnim grupama. Kako bi se stvorili sveobuhvatni, javno dostupni empirijski podaci koji mogu poslužiti kao osnova za strukturne promjene, u okviru projekta „24h - Učinimo nevidljivo vidljivim“ putem interneta sprovedena je opsežna kvantitativna anketa.

Socio-demografski podaci

Spol

0% 25% 50% 75% 100%

Žena

96.6%

Muški

3.2%

Raznovrsno

0.1%

Glavno mjesto stanovanja

0% 15% 30% 45% 60%

Rumunija

55.4%

Slovačka

23.4%

Bugarska

8.6%

Hrvatska

6.5%

Druge zemlje

6.1%

Metoda

Kvantitativna online anketa (limesurvey).

Ciljna grupa: Njegovatelji u privatnim domaćinstvima u Austriji.

Strategija uzorkovanja: Samo-regrutacija, link se širi putem internet stranica, e-mail slanja i odabranih društvenih mreža.

Posebnost: Upitnik dostupan na sedam jezika.

Učesnici: 1.426 (197 od njih je nekompletno ispunilo upitnik).

Granica greške: 2,6%.

Period prikupljanja podataka: Od 12. aprila do 31. maja 2024.

Predstavljeni nalazi ukazuju na visok stepen opterećenosti na radnom mjestu i u domaćinstvima u Austriji, na niske prihode, na jako izraženu zavisnost (pogotovo u odnosima sa agencijom), na informacione deficite i nedostatak socijalne zaštite njegovatelja. Ako se ti faktori uzmu u obzir, nije začuđujuće

što veliki dio ispitanika ne može zamisliti da će i dalje raditi kao njegovatelji u Austriji.

Ako je cilj da u Austriji osobe kojima je potrebna njega i dalje mogu koristiti usluge njegovatelja u vlastitim domaćinstvima, biće neophodno izvršiti drastične promjene. U nastavku je sažeto sedam najvažnijih rezultata ankete:

1. Zavisnost od posredničkih agencija

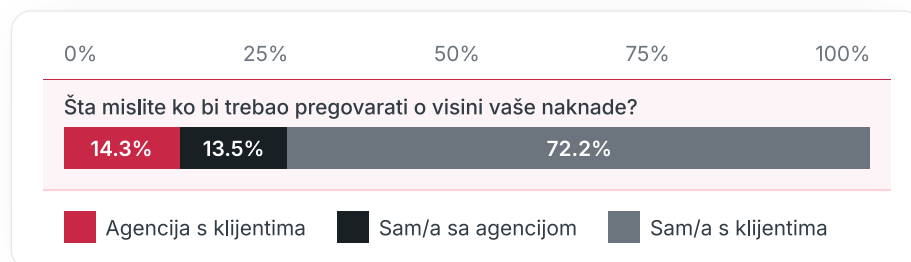
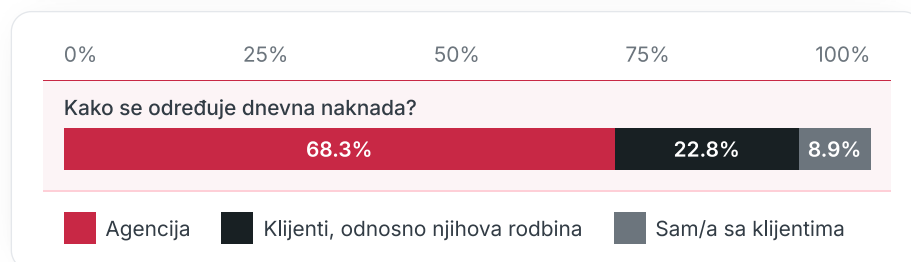
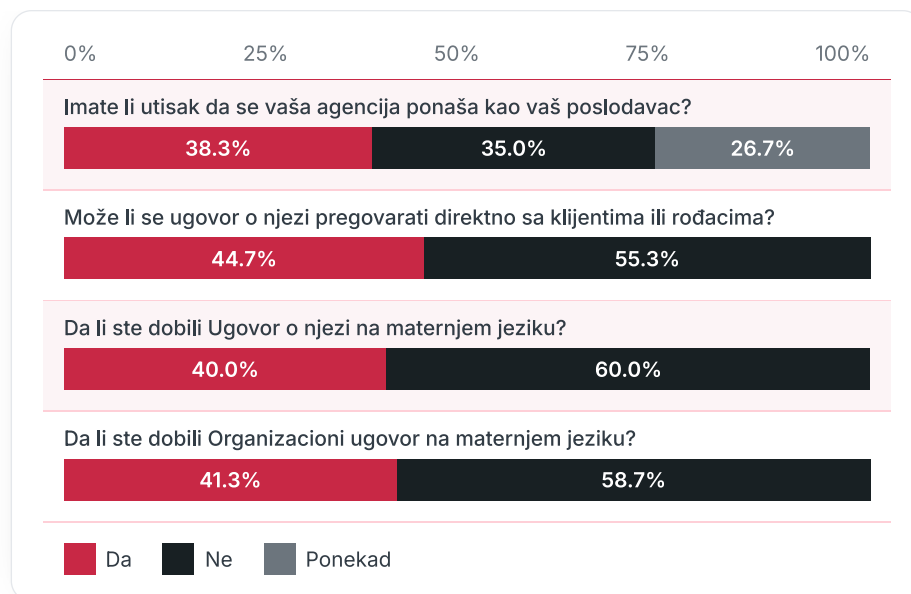
Osnovni problem trenutnog modela samozapošljavanja u oblasti njegovateljske usluge u privatnim domaćinstvima je to što većina njegovatelja ne može sama odrediti okvirne i radne uslove, kao ni honorar. Honorar se može odrediti ili barem pregovarati samo za manjinu ispitanika (9%). To obično preuzima agencija, kao i određivanje drugih sadržaja ugovora o brizi (kod 74,2%), što uključuje sporazum između njegovatelja i klijenta o aktivnostima, radnim vremenima, pauzama itd. Osim toga, ugovor o brizi je dostupan samo malom broju njegovatelja prije početka rada, a često i ne na maternjem jeziku. Takođe, ugovor o organizaciji između agencije i njegovatelja, u kojem su, između ostalog, dogovorene usluge agencije i posredničke naknade, 69% ispitanika je dobilo tek nakon početka saradnje s agencijom.

S obzirom na to, ne čudi što većina ispitanih njegovatelja (65%) agenciju generalno ili barem povremeno doživljava kao poslodavca, ali pritom im nedostaju ključne usluge, poput posredovanja u slučaju sukoba s klijentima ili članovima porodice.

Strana kontrola i netransparentnost (vidi tačku 2 - Informacijski deficiti prije početka rada) u vezi sa ugovornim uslovima, kao i zavisnost od agencija, koja se odnosi na veliki dio njegovatelja, predstavlja indikator da kriterijumi za samozaposlenost nisu ili su samo djelimično ispunjeni. Istovremeno, njegovatelji nemaju pravo na ključne usluge koje uživaju zaposleni (vidi tačku 5 - Niski prihodi, nedovoljna socijalna zaštita i rizik od siromaštva). Tada se može govoriti o fiktivnoj samozaposlenosti.

Suprotno trenutnoj jakoj zavisnosti od agencija, velika većina ispitanika smatra da je veća sloboda u pregovorima o njihovim radnim uslovima veoma važna (81%) ili važna (17,8%). Takođe, postoji želja za jačim regulisanjem odgovornosti i aktivnosti posredničkih agencija: 71% to smatra veoma važnim, a 22% važnim. Takođe je visok udio onih koji nezavisnu kontrolu kvaliteta agencije smatraju veoma važnom (68,7%) i važnom (25,1%). Uspostavljanje javne, neprofitne posredničke službe (umjesto privatnih agencija) takođe se većinom smatra (veoma) važnim (90%).

Time su navedene i najvažnije mjere za smanjenje zavisnosti od agencija. Međutim, ove mjere u osnovi ne bi promijenile stanje fiktivne samozaposlenosti.

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n = 1426, može se blago razlikovati po pitanju)

2. Informacijski deficiti prije početka rada

Mnogi njegovatelji prije početka rada nedovoljno su informisani o svom budućem radnom mjestu. Ukupno je četvrtina ispitanika prije nego što su započeli rad bila neodgovarajuće informisana o zdravstvenom stanju klijenata. Takođe, visok je udio među ispitanicima koji nisu imali (prave) informacije o stambenoj situaciji (23%) ili o dnevnim radnim vremenima (32,6%). Kao što je već pomenuto, ugovor o brizi, a time i informacije o dnevnom radnom vremenu, dostupni su samo malom broju njegovatelja prije početka rada i na njihovom maternjem jeziku.

Ukupno se pokazuje da se njegovatelji koji žele raditi u Austriji moraju suočiti s nejasnim ili nedovoljno definisanim uslovima zaposlenja i rada.

Koje informacije o radnom mjestu bile su vam dostupne prije početka rada i jesu li bile tačne?

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n = 1422, može se blago razlikovati po pitanju)

3. Opterećenja i eksploatacija na radnom mjestu

Preduga radna vremena, nedostatak pauza, noćni rad i preuzimanje njege i medicinskih aktivnosti snažno su povezani s osjećajem opterećenja njegovatelja kao i s osjećajem eksploatacije. Kod 64% ispitanika, dnevno radno vrijeme iznosi od 10 do 14 sati, dok 15% radi više od 14 sati dnevno. 20% ispitanika obavlja noćni rad, a kod 33% to se barem jednom ili više puta nedeljno dešava. Kod polovine ispitanika, dnevna pauza se ne može uvijek poštovati, a 7% navodi da nema nikakvu dnevnu pauzu.

Nije iznenađujuće što velika većina ispitanika za svoju budućnost kao njegovatelji u Austriji želi imati regulisane dnevne radne sate (96,9%) i poštovanje dnevne pauze (98,9%).

Koliko traje stvarna pauza po danu?

0% 20% 40% 60% 80%

Nemam pauzu

do 1 sat

2 sata

više od 2 sata

Koliko često tjedno ova pauza zapravo NE može biti poštovana? (n = 1319)

0% 15% 30% 45% 60%

Svaki dan

Više puta sedmično

Jedan put sedmično

Nikad

Da li imate mogućnost za vrijeme pauze napustiti domaćinstvo? (n = 1326)

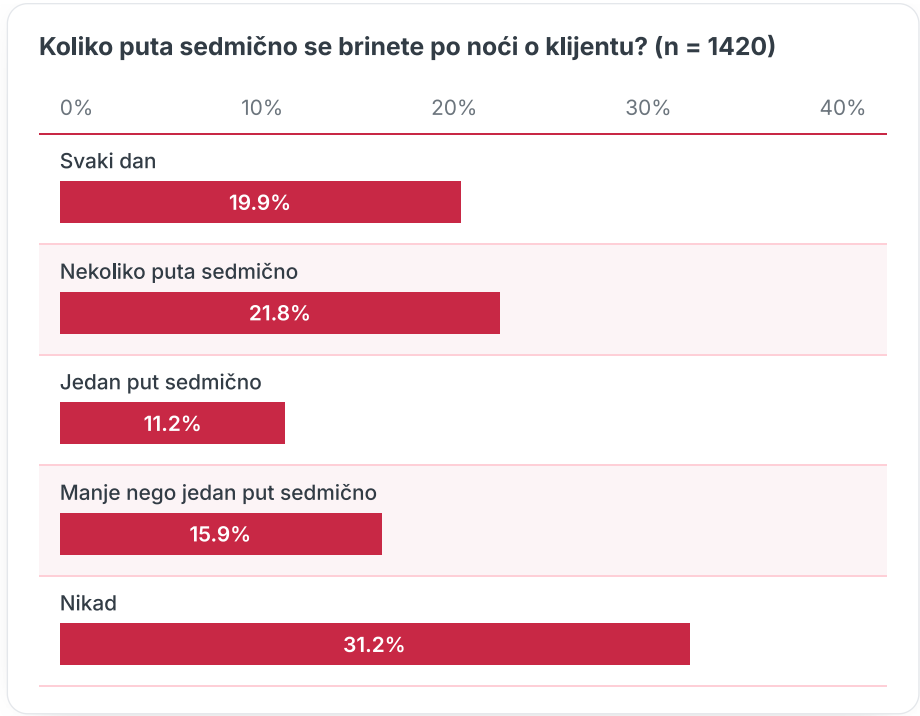
0% 25% 50% 75% 100%

Da

Ne

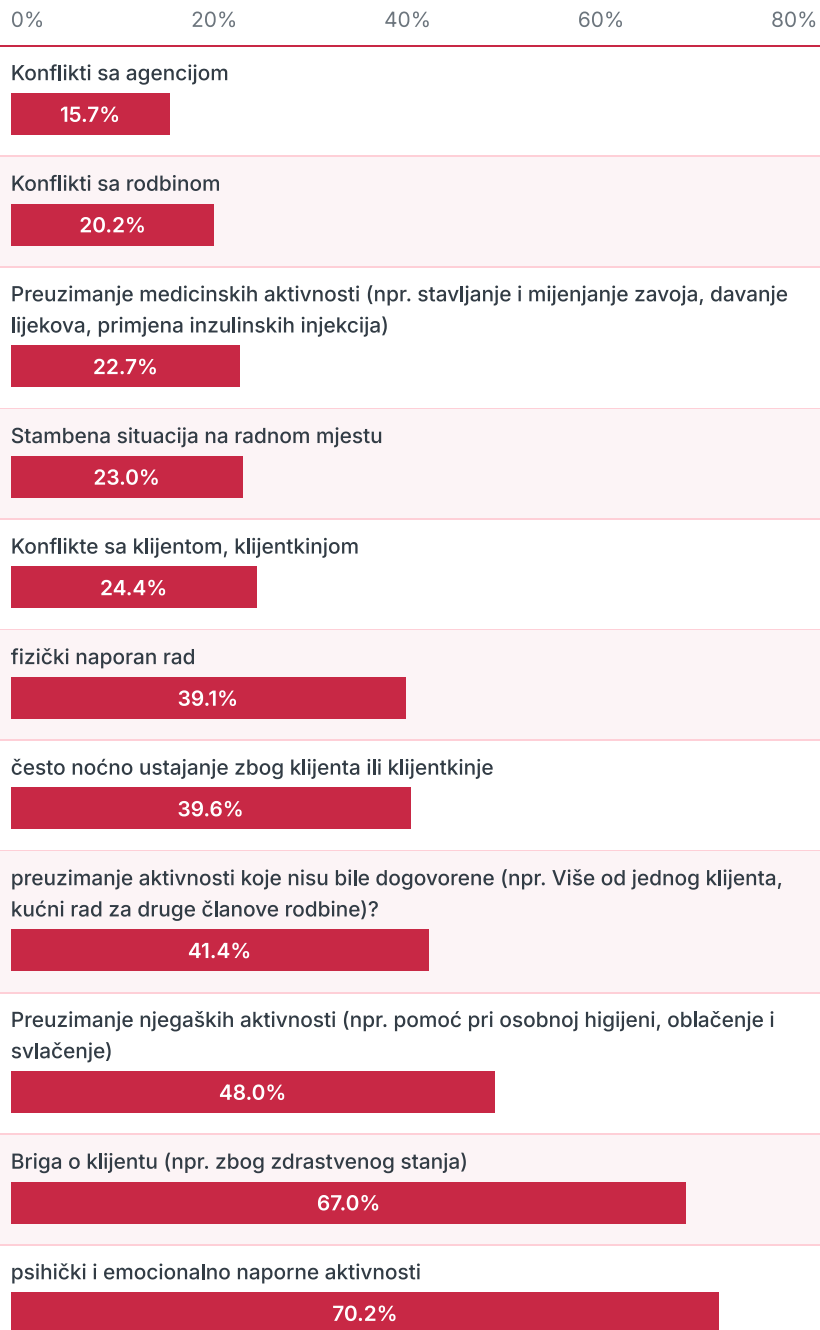

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n=1426, može se blago razlikovati po pitanju)

Od centralnog značaja za povećano osjećanje opterećenja ispitanika je i stambena situacija. Naime, kod 30% ispitanika vlastita soba ne može se zaključati, a tokom ljeta ne može se dovoljno ohladiti (34%), dok 14% ne može dovoljno zagrijati svoju sobu zimi.

Njegovatelji sami najčešće navode psihički i emocionalno naporan rad kao uzrok opterećenja (70,2%). Takođe, briga o klijentima (npr. zbog zdravstvenog stanja) se od strane većine (67%) navodi kao razlog za opterećujuću radnu situaciju.

Šta Vam stvara opterećenje?

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n=1426, može se blago razlikovati po pitanju)

4. Iskustva nasilja

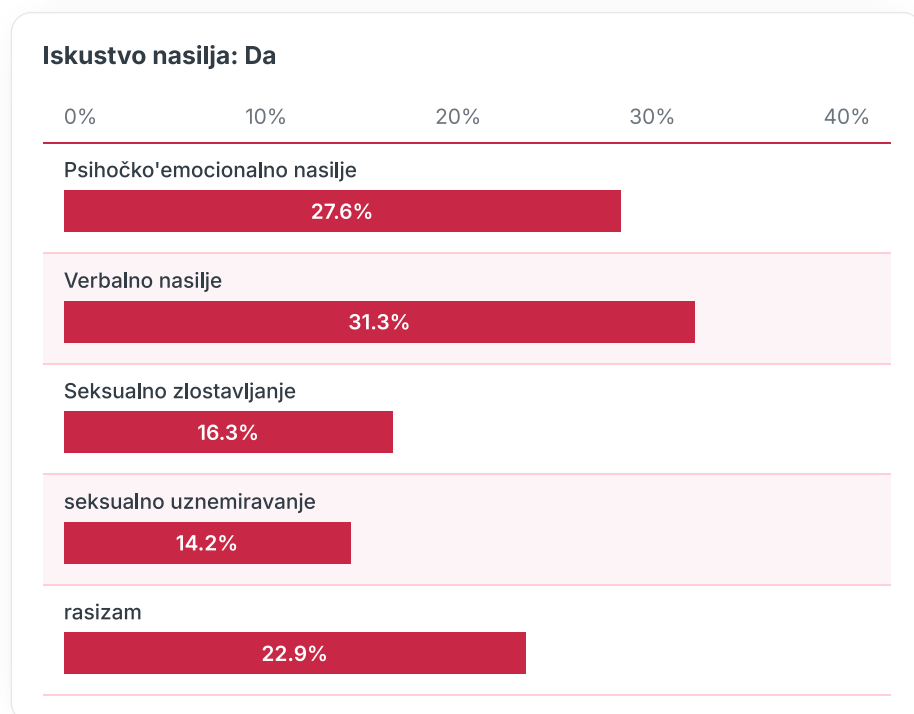
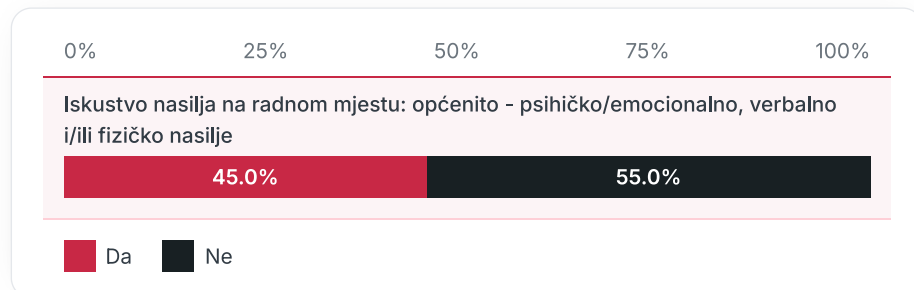
Pored navedenih opterećenja uslovima rada i stanovanja, 45% ispitanika navodi da je u svom radu sa klijentima doživjelo verbalno, psihičko/emocionalno i/ili fizičko nasilje. Pored toga, 14% je bilo žrtva seksualnog uznemiravanja/nasilja, a 23% se suočilo s rasizmom na radnom mjestu.

Zbog nedostatka razdvajanja između radnog mjesta i privremenog stambenog prostora, nasilje na radnom mjestu uvijek znači i nasilje "kod kuće". Dodatno otežava situaciju to što, zbog izolacije u privatnom domaćinstvu, strategije koje se koriste u drugim oblastima za suočavanje s nasiljem na radnom mjestu

(npr. razgovori s kolegama ili nadređenima) nisu dostupne. Od ispitanika koji su imali iskustva s nasiljem, samo 15% je dobilo pomoć i podršku od Privredne komore, drugih interesnih grupacija ili svoje agencije.

Samozapošljavanje njegovatelja takođe dovodi do pravne nesigurnosti i nedostatak u zaštiti u vezi s diskriminacijom i seksualnim uznemiravanjem, budući da, na primjer, Zakon o ravnopravnosti ovdje ne važi.

Iskustvo nasilja: Da / Ne

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n=1426, može se blago razlikovati po pitanju)

5. Niski prihodi, nedovoljna socijalna zaštita i rizik od siromaštva

U 2024. godini, prihod "kućne pomoćnice" prema kolektivnom ugovoru Austrijske socijalne ekonomije (SWÖ) iznosio je oko 1.770 evra neto godišnje/14 puta godišnje. U poređenju s tim, polovina ispitanih njegovatelja zarađuje samo do 1.125 evra mjesečno/12 puta godišnje (navedene dnevne tarife preračunate na mjesečni prihod). U skladu s tim, samo 6% ispitanih njegovatelja navodi da mogu dobro živjeti od svog prihoda. Za većinu ispitanika, 44%, prihod je samo dovoljan, dok za 21% nije dovoljno. Nije iznenađujuće da je manje od 5% veoma zadovoljno honorarom, a samo 31% je zadovoljno.

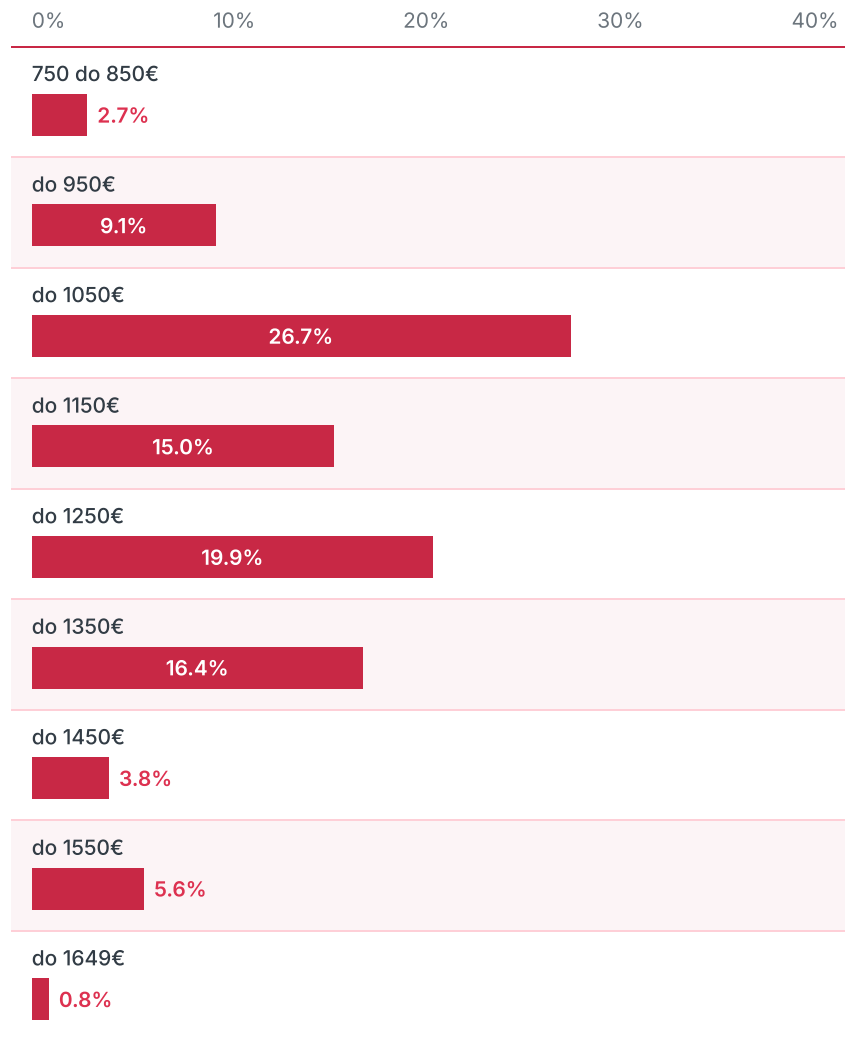
Brojke sugeriraju da je većina ispitanih njegovatelja u Austriji pogođena rizikom od siromaštva (za domaćinstvo s jednom osobom, prag rizika od siromaštva iznosio je 1.572 evra mjesečno u 2023. godini). Trenutni model 24-satne njege nije prilagođen životu u Austriji, već je usmjeren na migraciju radnika u zemlje s nižim platama i nižim troškovima života. S obzirom na rastuće troškove u zemljama porijekla (npr. Rumunija, Bugarska, Hrvatska), problematična osnova ovog aranžmana sve više erodira.

Njegovateljima u Austriji nedostaje ne samo prihod koji ih štiti od siromaštva, već i socijalna zaštita. Nema prava na godišnji odmor, bolovanje se može ostvariti samo pod vrlo određenim uslovima (u slučaju nesposobnosti za rad dužoj od 42 dana), a naknada za nezaposlenost samo u slučaju dobrovoljnog samoosiguranja. S obzirom na to, velika većina ispitanika želi bolju socijalnu zaštitu za svoju budućnost kao njegovatelji u Austriji: 96,4% smatra veoma važnim ili važnim pravo na naknadu za nezaposlenost, 98,5% na bolovanje i 99,2% veće penzijske beneficije.

U skladu s tim, samo manji dio ispitanika se osjeća dobro zaštićenim zakonima i propisima o „24-satnoj njezi“. Takođe, kada je riječ o tome da li su austrijski zakoni i propisi za njegovatelje u privatnim domaćinstvima jasni i razumljivi, podaci pokazuju značajne nedostatke. Za 31% ispitanika ovi propisi su prilično nejasni, dok za 12% nisu jasni ni u kojem smislu.

To sugerira da postoji značajan prostor za poboljšanje zaštite, posebno kroz socijalnu zaštitu (zdravstvene, naknade za nezaposlenost i penzijske beneficije), kao i za informisanje o postojećim zakonima i propisima koji se odnose na njegovateljsku pomoć u privatnim domaćinstvima.

Mjesečni honorar - izračunava se na temelju navodnog dnevnog honorara

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n=1426)

6. Potrebe za poboljšanjem kod organa javne vlasti, interesnih grupa i kontrola radnih uslova

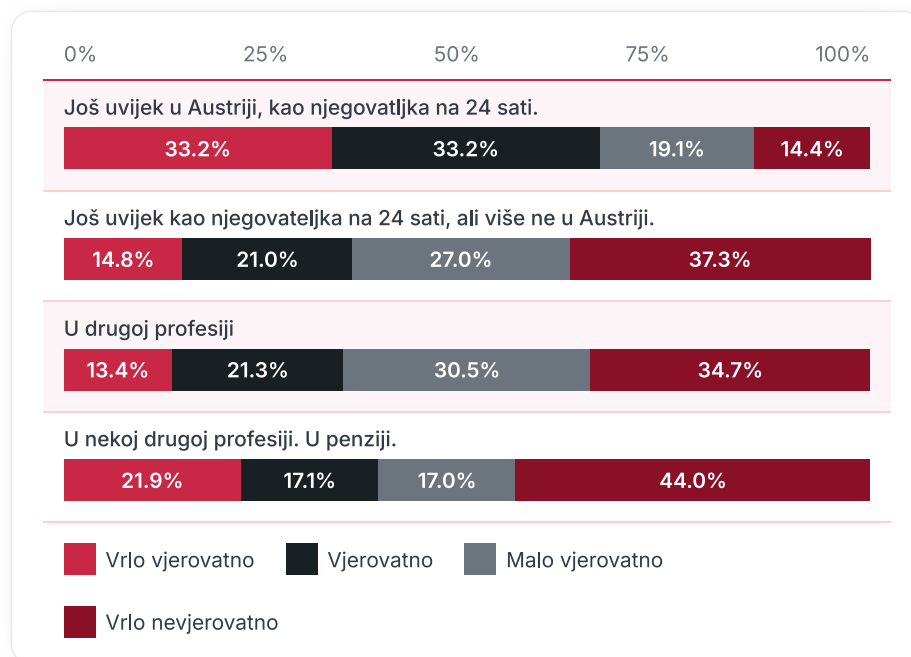
Iako se austrijske vlasti (socijalno osiguranje, poreska uprava) i interesne grupe (WKÖ, vidaflex i IG24) većinom ocenjuju pozitivno, postoje i nedostaci. Posebno u vezi s vlastima, 95% ispitanika nije imalo mogućnost da komunicira na svom maternjem jeziku. Jezičke barijere su znatno niže kod WKÖ, gdje 31% može da se izrazi na maternjem jeziku, dok je taj udio kod sindikalne inicijative vidaflex i IG24 čak 88% i 94%.

Pored veće konsultacije i pravne pomoći na maternjem jeziku, većina ispitanika (76%) želi nezavisnu kontrolu kvaliteta radnih i životnih uslova njegovatelja.

7. Nedostatak perspektive za budućnost

S obzirom na ove nalaze, koji ukazuju na jaka opterećenja na radnom mjestu, niske prihode i nedostatak socijalne zaštite, nije iznenađujuće što se veliki dio ispitanika u budućnosti ne vide kao negovatelji u Austriji. Tako, jedna trećina (33,5%) smatra da je vrlo ili prilično nevjerovatno da će obavljati ovu djelatnost i poslije tri godine. Iako 35,8% vidi kao vrlo ili prilično vjerovatno da će raditi kao negovatelji i za tri godine, smatraju da to više neće biti u Austriji. 39% ispitanika vjeruje da je vrlo ili prilično vjerovatno da će biti u penziji.

Gdje vidite sebe za tri godine?

Izvor: 2024. godina, istraživanje FORBA/IG24 (n=1426, može se blago razlikovati po pitanju)

Zaključne napomene

Poboljšanja radnih i životnih uslova migrantnih negovatelja mogu se osnovno ostvariti na dva nivoa. S jedne strane, jačanjem pozicije trenutno „samostalno“ zaposlenih negovatelja kroz uspostavljanje i poštivanje minimalnih standarda i mjera osiguranja kvaliteta. To podrazumjeva uvođenje obaveznog kvaliteta za sve agencije koje rade u Austriji i sprovođenje redovnih nezavisnih kontrola kvaliteta radnih i životnih uslova negovatelja. S druge strane, uspostavljanjem modela zaposlenja, radni i socijalni minimumi odnosno radni odnosi koji odgovaraju opštim standardima u Austriji bili bi jednostavniji i, prije svega, sigurniji. No, i ovdje kontrola poštovanja pravila igra ključnu ulogu ako se zaista žele poboljšati radni i životni uslovi negovatelja.¹

Pored toga, postavlja se osnovno pitanje o tome kakvu ulogu će negovanje u privatnim domaćinstvima imati budućnosti u Austriji. Trenutno 4,8% korisnika dodatka za njegu u Austriji koristi podršku „24-satne njege“. To je dijelom tako zbog nedostatka odgovarajuće alternativne skrbi i usluga za njegu ljudi kojima je potrebna pomoć. Austrijska politika dugotrajne njege se prvenstveno oslanja na neplaćenu brigu od strane članova porodice, posebno žena. Na političkoj razini pitanje usklađivanja zaposlenosti sa brigom o članovima porodice, međutim, igra vrlo malo ulogu, uprkos rastućoj zaposlenosti žena i podizanju starosne granice za penziju žena. Mobilne, polustacionarne i

stacionarne usluge, kao i alternativni oblici stanovanja, dostupne su samo u neznatnim količinama. Ova praznina se ne može popuniti ni njegovateljskom podrškom u privatnim domaćinstvima.

Srednjoročno i dugoročno, potrebno je proširiti ponudu u profesionalnoj oblasti kako bi osobe kojima je potrebna njega mogle imati profesionalnu njegu. Briga kod kuće od strane njegovatelja treba se koristiti samo kada je riječ o njezi koja je zaista u skladu sa zakonom o radnom vremenu.

1. Detaljnije preporuke mogu se pronaći u razrađenoj verziji završnog izvještaja.

GEFÖRDERT DURCH
Digifonds

FORBA

FORSCHUNGS- UND BERATUNGSSTELLE
ARBEITSWELT

KONTAKT:
ASPERNBRÜCKENGASSE 4/5
1020 WIEN
TEL. +43 1 21 24 700-0
OFFICE@FORBA.AT

WWW.FORBA.AT

KONTAKT:
SCHOTTENGASSE 3A/1/59
1020 WIEN
KONTAKT@IG24.AT

WWW.IG24.AT